

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยการนวดประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร
และรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม สูตรโรงพยาบาลสิงหนคร จังหวัดสงขลา
Postpartum Mothers' Satisfaction with Lactation Stimulating by Massage,
Herbal Compress and Consuming Herbal Recipes

เนรัชชรา แสงทักษิณ

สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: violet.mountain@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดต่อการให้บริการของโรงพยาบาลใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำนม ด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร ด้านคุณภาพในการทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม และด้านเครื่องมือและสิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของมารดาหลังคลอดกับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่รับการกระตุ้นน้ำนม กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาหลังคลอดที่มาคลอด ณ โรงพยาบาลสิงหนคร จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยการนวด การประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร และการรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร จังหวัดสงขลา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติ t-test ผลการวิจัย พบว่า

1) มารดาหลังคลอดมีความพึงพอใจที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด การประคบด้วยสมุนไพร และการรับประทานยาสมุนไพรสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.88 (S.D.= 0.128) รองลงมา คือด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำนม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.58 (S.D.= 0.233) และด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 (S.D.=0.251)

2) ปัจจัยส่วนบุคคลของมารดาหลังคลอดไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด การประคบด้วยสมุนไพรและการรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาล สิงหนคร

คำสำคัญ: การนวดกระตุ้นน้ำนม / การประคบด้วยลูกประคบสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม / การรับประทานสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the satisfaction of postpartum mothers towards hospital services in 5 aspects, namely, staff personality aspect; The quality of massage to stimulate milk, the quality of the compress with the herbal compress ball, the quality of taking herbal medicine to stimulate milk and tools and environment. And to study the relationship between personal factors of postpartum mothers and satisfaction of postpartum mothers receiving breast milk stimulation. The sample consisted of 40 postpartum mothers who gave birth at Singhanakorn Hospital. The research tool was a questionnaire on the level of satisfaction. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and t-test statistics. The research results were:

1) Postpartum mothers were satisfied that their milk was stimulated by massage. herbal compress and taking herbal medicine formulas at Singhanakorn Hospital Overall, it's at the highest level. The personality of the staff is highest was 4.88 (SD = 0.128), followed by the quality of milk stimulating massage was 4.58 (SD = 0.233), and the quality of the herbal compress ball was 4.59 (SD = 0.251).

2) The personal factors of postpartum mothers did not correlate with the satisfaction level of postpartum mothers who received massage therapy, Herbal compress and taking herbal medicine to stimulate milk formula Singhanakorn Hospital.

Key words: Lactation Stimulating by Massage / Lactation Stimulating by Consuming Herbal Recipes / Lactation Stimulating by Herbal Compress and

บทนำ

“น้ำนมแม่ เป็นอาหารที่ดีที่สุดของทารก” เพราะคุณประโยชน์มากมายของสารอาหารในน้ำนมแม่ อุดมสมบูรณ์มากประกอบไปด้วยโปรตีนต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย มีเกลือแร่ วิตามิน สารอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของสมองและการมองเห็นของลูก มีความสำคัญต่อพัฒนาการของทารก สารอาหารที่เป็นส่วนประกอบในน้ำนมแม่มีการเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลาหลังการคลอดเพื่อให้เหมาะสมกับตัวทารก ผ่านกระบวนการสร้างน้ำนมในร่างกายของแม่ที่เกิดจากการหลั่งฮอร์โมนกระตุ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีสารอาหารหลักที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของลูก เด็กทารกที่เกิดใหม่ยังมีภูมิคุ้มกันที่ไม่สมบูรณ์ น้ำนมแม่เปรียบเสมือนวัคซีนหยดแรกสำหรับเด็ก เพราะมีภูมิคุ้มกันโรคจำนวนมากที่จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ลูกน้อย การได้กินนมแม่ตั้งแต่แรกเกิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ทารกเติบโตได้สมบูรณ์แข็งแรง อีกทั้งในน้ำนมแม่อังมีสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพที่ส่งผลต่อการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบัน ด้วยสถานะทางสังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ปรับตัวให้เข้ากับความคิดค้นต่าง ๆ ทางสังคม และอีกหลายสาเหตุ ทำให้มารดาประสบภาวะปัญหาน้ำนมไม่ไหลหรือไหลน้อย ดังนั้น ปัญหาน้ำนมไม่ไหลหรือไหลน้อย จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้มารดามีน้ำนมไม่เพียงพอต่อการให้นมทารก ทางโรงพยาบาลสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการช่วยเหลือมารดาหลังคลอดให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างประสบความสำเร็จ จึงได้มีการก่อตั้งโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยครบวงจรเมื่อ พ.ศ. 2548 เป็นโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยแห่งแรกในจังหวัดสงขลา เริ่มดำเนินการมีการนวดกระตุ้นและประคบด้วยลูกประคบสมุนไพรเพื่อกระตุ้นการไหลของน้ำนมในมารดาหลังคลอดที่มีปัญหาน้ำนมไม่ไหลหรือไหลช้าในพ.ศ.2554

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง “ความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยการนวดประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร และรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร จังหวัดสงขลา” เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดต่อการให้บริการของโรงพยาบาลในการกระตุ้นน้ำนมมารดาหลังคลอด และเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการบริการให้แก่ผู้รับบริการคลอดของโรงพยาบาลสิงหนครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดต่อการให้บริการของโรงพยาบาลใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำนม ด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร ด้านคุณภาพในการทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม และด้านเครื่องมือและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของมารดาหลังคลอดกับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่รับการกระตุ้นน้ำนม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ มารดาหลังคลอดที่มาคลอด ณ โรงพยาบาลสิงหนคร มีความตั้งใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สัญชาติไทย สื่อสารด้วยภาษาไทย ไม่เป็นโรคไทรอยด์ HIV เบาหวาน และไม่มีภาวะตกเลือดหลังคลอด หิวนมลักษณะปกติ ไม่เคยแพ้หรือมีข้อห้ามในการใช้สมุนไพรซึ่งเป็นองค์ประกอบของลูกประคบและยากระตุ้นน้ำนม คลอดทารกเดี่ยว สุขภาพดี ไม่มีภาวะแทรกซ้อนที่กระทบต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ครบกำหนดครรภ์คลอด เข้ารับการคลอดโดยธรรมชาติ

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว สถานภาพ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ อาชีพ ประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ ด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำมัน ด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร ด้านคุณภาพในการทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำมัน และด้านเครื่องมือและสิ่งแวดล้อม

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่รับการกระตุ้นน้ำมันด้วยการนวด การประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร และการรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำมันสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด

2. ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือมารดาหลังคลอดที่มาคลอด ณ โรงพยาบาลสิงหนคร ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2564 จำนวน 40 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อคัดเลือก 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คนเท่าเทียมกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนโดยอาศัยกระบวนการและวิธีการของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งใช้ความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเป็นแนวทางในการสร้างคำถามในแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม 40 ชุด แจกให้กับมารดาหลังคลอด ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับ ผลการศึกษาจะไม่ระบุชื่อ-นามสกุล หลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

3.3 นำข้อมูลที่ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาจัดระเบียบข้อมูล เพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง และหาค่าความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าระดับความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม 0.98

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว สถานภาพ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ อาชีพ ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

4.2 วิเคราะห์ข้อมูล ระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

4.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัย

สามารถนำเสนอเป็น 4 ตอนได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่า มารดากลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ไม่มีโรคประจำตัว มีสถานภาพคู่ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ เป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรก ประกอบอาชีพแม่บ้าน มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน ส่วนมารดากลุ่มที่ 2 มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับ ไม่มีโรคประจำตัว สถานภาพคู่ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ เป็นการตั้งครรภ์ที่ 2 ประกอบอาชีพแม่บ้าน มีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ผลระดับความพึงพอใจของมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 (S.D.= 0.171) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.88 (S.D.= 0.128) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำนม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.58 (S.D.= 0.233) ด้านเครื่องมือและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 (S.D.= 0.424) และด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.48 (S.D.= 0.222) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลระดับความพึงพอใจของมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรและรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาล สิงหนคร

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรและรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.58 (S.D.=0.513) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.98 (S.D.=0.077) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 (S.D.=0.251) ด้านเครื่องมือและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.58 (S.D.= 0.417) ด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำนม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.49 (S.D.= 0.289) และ ด้านคุณภาพในการทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 (S.D.= 0.330) ตามลำดับ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

ตอนที่ 4 ผลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว สถานภาพ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ อาชีพ ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร

ตอนที่ 5 ผลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรและรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว สถานภาพ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ อาชีพ ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรและรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาล สิงหนคร

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยการนวด ประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร และรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมสูตรโรงพยาบาลสิงหนคร จังหวัดสงขลา”

1. กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบ ด้วยสมุนไพร สูตรโรงพยาบาลสิงหนคร และกลุ่มมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรและรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม สูตรโรงพยาบาล สิงหนคร มีความพึงพอใจต่อบริการของโรงพยาบาลสิงหนครในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ เป็นด้านที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ แสดงกิจกรรมรยาทอ่อนโยน มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ เปียทอง (2561) ที่พบว่า ผู้รับบริการคลอดในโรงพยาบาลตำรวจ มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความสุภาพ อ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส วาจาสุภาพ มีความสนใจ เอาใจใส่ เต็มใจช่วยเหลือ ได้รับการช่วยเหลือทันทีที่ต้องการ มีความเต็มใจในการตอบข้อสงสัยแก่ผู้รับบริการและญาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริไท พงกษะศรี และ สมทรง ศงสภาค (2559) ที่พบว่า มารดาหลังคลอดที่มีทารกแรกเกิดป่วย พักรักษาตัวในหอผู้ป่วยเด็กอ่อนต่อเทคนิคกระตุ้นการหลั่งน้ำนม มีความพึงพอใจต่อเทคนิคการกระตุ้นการหลั่งน้ำนมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมารดาได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของนมแม่ กลไกการสร้างและหลั่งน้ำนม ช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวลเนื่องจากภาวะน้ำนมไม่ไหลให้กับมารดาได้

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

2. มารดาทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการกระตุ้นน้ำนมที่แตกต่างกัน พบว่า ความพึงพอใจของมารดารายด้านอันดับรองลงมา มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพร สูตรโรงพยาบาลสิงหนคร มีความพึงพอใจในด้านคุณภาพในการนวดกระตุ้นน้ำนม รองลงมา ส่วนกลุ่มมารดาที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมด้วยวิธีการนวด ประคบด้วยสมุนไพรและรับประทานยาสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม สูตรโรงพยาบาลสิงหนคร มีความพึงพอใจด้านคุณภาพในการประคบด้วยลูกประคบสมุนไพร สอดคล้องกับงานวิจัยของนัฐกานต์ นาวาเดช และคณะ (2563) ได้ประเมินความพึงพอใจการบริหารมารดาหลังคลอดของโรงพยาบาลระนอง ที่มีการให้บริการ 4 ด้าน ได้แก่ การนวดคลายกล้ามเนื้อ การประคบสมุนไพร การทักหม้อเกลือ และการอบไอน้ำสมุนไพร พบว่า มารดาหลังคลอดพึงพอใจในการให้บริการด้านการประคบสมุนไพรมากที่สุด เนื่องจาก ช่วยลดภาวะความตึงเครียดภายในจิตใจ ดังนั้นการที่ มารดาทั้ง 2 กลุ่ม มีความพึงพอใจรูปแบบในการกระตุ้นน้ำนมที่แตกต่างกัน ทางโรงพยาบาลสามารถพัฒนารูปแบบหรือเสนอทางเลือกในการรับบริการให้กับมารดาให้สามารถเกิดความพึงพอใจได้มากที่สุด ส่วนการรับประทานยาสมุนไพร กระตุ้นน้ำนม เป็นอีกหนึ่งรูปแบบ แต่ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มารดา มีความพึงพอใจในความสะดวกในการต้มยาทาน กลิ่นและรสของยา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถปรับปรุงให้มีคุณภาพที่ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

3. จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนมทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว สถานภาพ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ อาชีพ ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครรภ์ปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ได้รับการกระตุ้นน้ำนม ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีข้อมูลส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ควรนำวิธีการกระตุ้นน้ำนมให้กับมารดาหลังคลอดของโรงพยาบาลสิงหนคร ไปใช้เป็นแนวทาง แบบแผน หรือเทคนิคทางด้านการปฏิบัติพยาบาลสำหรับการกระตุ้นน้ำนมให้กับมารดาหลังคลอดในโรงพยาบาลอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยน้ำนมที่เพียงพอและประสบความสำเร็จ

1.2 ด้านการพัฒนารูปแบบในการกระตุ้นน้ำนมมารดา ควรนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย ไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบในการกระตุ้นน้ำนมมารดาให้มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการผู้รับบริการให้มากที่สุด

1.3 ด้านการปรับปรุงการให้บริการของโรงพยาบาล ควรนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการของโรงพยาบาลสิงหนคร ให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด และประทับใจในบริการของโรงพยาบาลมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการรับบริการครั้งต่อไป และสามารถบอกต่อผู้ใกล้ชิดได้ด้วยความเต็มใจ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมารดาหลังคลอดในโรงพยาบาลอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการในสถานพยาบาลอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจในมารดาหลังคลอดในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับบริการของมารดา ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของค่าใช้จ่าย ด้านช่วงเวลาที่เหมาะสมในการนัดกระตุ้นน้ำนม ด้านจิตใจ และอารมณ์หลังได้รับการนัดกระตุ้นน้ำนม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ เปียทอง. (2561). ความพึงพอใจของผู้รับบริการคลอดในโรงพยาบาลตำรวจต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลตำรวจ. วารสารพยาบาลตำรวจ, 10(1), 180-185.

ช่อดาว เมืองพรหม. (2562). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลธนบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2547). การตลาดบริหาร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

นรินทร์ ท้าวแก่นจันทร์, ภาวินี อารีศรีสม, ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล, วาที คงบรรทัด, เยาวนิตย์ ธาราฉาย และคนอื่นๆ, (ม.ป.ป.). ผลของอุณหภูมิกายต่อการตอบสนองต่อการดูแลสุขภาพและคุณค่าทางโภชนาการของชาวก้นฝาง. บทความย่อ จาก http://khajornsak.net/rspg2560/pdf/4_Oral/O-15.pdf

นัฐกานต์ นาวาเดช, วรพรรณ อินหมั่น, งามศิริ สิงห์คาบ้อง, สุจิตรา บุญราศี และ กุสุมาลย์ น้อยผา. (2563). ความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดต่อการเข้าร่วมโครงการการบริหารมารดาหลังคลอดด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลระโนด จังหวัดสงขลา. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 12(3), 483-494.

เบญจพร ศรีสุมาสและคณะ. (2553). ผลของสารสกัดจากเถาวัลย์เปรียงที่มีต่อลูกน้ำยุงลาย และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์.

เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สำนักวิทยการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ภาวิน พัวพรพงษ์ (บก). (2559). เวชปฏิบัติการณ์เลี้ยงลูกด้วยนมแม่. กรุงเทพฯ: ปิยอนต์ เอ็นเทอร์ไพรซ์

ราชบัณฑิตสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

มานพ ชุ่มอุ้น. (2546). การบริหารการตลาด (พิมพ์ครั้งที่3). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"
วันพุธที่ 18 สิงหาคม 2564

- วันเพ็ญ เหลืองฤทัย. (2561). ความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อมาตรฐานการบริการของ
หน่วยงานกายภาพบำบัด โรงพยาบาลหัวหิน. วารสารหัวหินสุขใจไกลกังวล, 3(1),
72-84.
- วุฒิ วุฒิธรรมเวช. (2540). สารานุกรมสมุนไพร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ศิริไท พุกกะศรี และสมทรง ศงสภาค. (2559). ผลการพยาบาลอย่างมีแบบแผนเรื่องเทคนิค
กระตุ้นการหลั่งน้ำนมต่อปริมาณน้ำนมและความพึงพอใจของมารดาหลังคลอดที่ทารกแรกเกิดพัก
รักษาตัวในหอผู้ป่วยเด็กอ่อน. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขสุภาคใต้, 3(2),
179-194.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). การบริหารการตลาดยุคใหม่ ฉบับปรับปรุง 2560.
กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- สุดาภรณ์ พัยคมเรือง, พรรณรัตน์ แสงเพิ่ม และชญาดา สามารถ. (2559). ปัญหาการเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่ระยะแรกหลังคลอด: ประสบการณ์ของมารดา. วารสารพยาบาลศาสตร์
34(3), 30-40.
- สุวิมล คำย่อย (2555). ความพึงพอใจของผู้มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
บ้านหยวก อำเภอป่าโมก จังหวัดอุตรธานี. มหาสารคาม: คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาสารคาม.
- อนงค์ เอื้อวัฒนา. (2542). ความพึงพอใจของผู้รับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาล
อำนาจเจริญ. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัครณี ภักดีวงษ์. (2561). การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการโรงพยาบาล
บ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) งานบริการผู้ป่วยนอก งานบริการผู้ป่วยในและงานบริการ
ในชุมชน. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Gronroos, G. T. (1988). Service management and marketing. Massachusetts:
Lexington Books.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2001). Principles of marketing (9th ed.). New Jersey:
Prentice-Hall.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. Journal Psychology Review,
50(4), 370–396.
- Wikipedia, retrieved January 5, 2019, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/เต้านม/>
retrieved January 6, 2019 from [http://hpe4.anamai.moph.go.th/hpe/
bf/anatomy.ph](http://hpe4.anamai.moph.go.th/hpe/bf/anatomy.ph)